

1976|2

A világnézeti nevelésről
és az ifjúság társadalmi
szerepéről

Községben, tanyán

Beszélgetés
Madách-ösztöndíjasokkal

Kurucz Gyula és Béri Géza
prózaí írásai,
Banos János, Tamás István
és Veress Miklós versei

Hogyan él
a palóc nyelvjárás ma?

VIII. Országos Grafikai
és III. Zománcművészeti
Biennálé

PALÓCFÖLD

Szocializmust hozó szabadságunk születésnapja — nemzeti ün-
nep. Része a megújulást, haladást és igazat akarók köszöntésének, a
márciusi ifjakra, a tizenkilencesekre is emlékező ünnepsorozat-
nak, a három tavasz ünnepének.

Sajátos izük, hangulatuk van a felszabadulás évfordulóját kö-
szöntő rendezvényeknek, hiszen millióknak személyes élmény a tör-
ténelmi sorsforduló minden nagy (és az idők távolából jelentékte-
len, de akkor igenis fontos) mozzanata. Van, akinek 1945. április
4. azt jelentette, hogy megszűnt „bélyeges” ember lenni, szabadon
vallhatta hitét, meggyőződését; s vannak, akiknek először békét,

őszintébb, emberibb, küzdelmes és értelmesebb hétköznapokat, de
mindenképpen átélt, munkával, harccal, jelenléttel hitelesített tör-
ténelmi pillanatokot idéznek a megemlékezések. De vannak sokan
(a dolgok rendje szerint egyre többen), akiknek 1945. április 4:
történelem — úgy, ahogyan a ma negyven-ötvenéveseinek volt 1919.
Azok, akik egyidősek a felszabadulással — felnőtt emberek, olya-
nok, akik pályát és párt választottak, akik nemcsak készülnek új
világot teremtő feladataikra, hanem napi munkájukkal formálják, te-
remtik világukat. Felnőttek — ahogyan felnőtt szocialista társadal-
munk. Felnőttek, akiknek tankönyvi ismeret, vagy idősebbek visz-

emlékezéseiből, történeteiből félig értett, izgalmas múlt ebből a harmincegy évből jó néhány. Ma már érettségi előtt áll, most tanulja közelmúltunkat az a nemzedék is, amely 1956 után született. Számukra gyakran nehezen érthető, miért kavarnak szenvedélyes vitákat a „fényes szelek”, miért tapsolnak hosszan azok is, akiknek nem volt hozzá kedvük. Inkább sejtik, mint értik azoknak a felnőtteknek torok-köszörülős zavarát, akik kisgyermekükkel az Út-törővasútra ülnek, a KISZ-táborban „sóderoló” fiataloknak ma már a „zakatolás” — legenda...

Az egymásra sorjázó nemzedékek történelemszemlélete — éppen élményviláguk különbségei folytán — különbözik árnyalatokban. Még azoknak a nemzedékeknek az esetében is igaz ez, akik egy nagy korszak gyermekei, akiket csak néhány év választ el egymástól — mert az elmúlt harminc évben minden esztendő kínált egyedi, izgalmas, távlatokban is történelmi jelentőségű élményeket.

Mindezt a felszabadulás ünnepére készülve a most felnövekvő nemzedékek történelemszemlélete, múlt-ismerete szempontjából érdemes újra végiggondolni. Diákok, vagy dolgozó fiatalok beszélgetései igazolják: többségükben pontosabb a kép a kiegyezésről, mint a fordulat évének politikai körülményeiről, sokuknak többet mond az érdekegyesítés, a Védegylet fogalma, mint az első hároméves terv, a koalíció, vagy a „vas és acél országa”.

De érdemes ezt végiggondolni a probléma megoldása miatt is. „A mi időnkben” kezdetű magyarázó-oktató monológok ezen ugyanis éppúgy nem segítenek, mint a személyes élményekre apelláló, romantikus-nosztalgikus visszaemlékezések. Az egyiket nem hallgatják meg, a másikat nem értik meg, vagy félreértik a ma felnövő nemzedékek.

Társadalmi érvényű tények és a kor lényegét kifejező emberi mozzanatok képesek megértetni: mai világunk, minden gondunk és sikerünk nemzedékek közös munkájának eredménye, örökségünk és távlataink fogják egységes egészbe az elmúlt három évtizedet. Ez a közelmúltra vonatkozó történelemszemléleti probléma nem ideológiai jelentőségű kérdés csupán, s aligha szűkíthető le a történelem-tanítás szakmai-metodikai problémáira. Nevelési kérdés — de társadalmi méretekben megoldandó nevelési feladat.

Az együttélő generációk napi konfliktusai, jelenünkről, a megtett útról kialakított vélemények különbségei, az igényekben, értékeink megbecsülésében mutatkozó eltérések egyik forrása is itt keresendő. A mindig többre, másra törekvő ifjú nemzedékek törekvéseit a közelmúlt, a szocialista örökség alaposabb ismerete hitelesítheti igazán.

De fontos ezen a téren mutatkozó hiányok pótlása azért is, mert a mai első szocialista nemzedékek egyik jellemző vonása az igény szűkebb világunk, társadalmi helyzetünk alapos ismeretére, a bebeszélésre, az alkotásra és alakításra. Ezt az igényt felelősséggel, a kor követelményeinek megfelelően csak folyamatok, tendenciák alapos ismeretével, múltunk, erőfeszítéseink, kudarcaink és sikereink tanulságaival együtt lehet kielégíteni.

A ma ifjú nemzedékei, a holnap építői számára a tudatos cselekvés feltétele: értékeink becsülete, gondjaink reális számbavétele. Ennek alapján oldhatják csak meg a feladataikat. Ehhez, elsősorban ehhez kell az elmúlt három évtized gazdagabb, reálisabb ismerete. De ahhoz is elengedhetetlenül fontos, hogy ezeknek a nemzedékeknek hazaszeretet-élményében a szülőföld, a táj, a kultúra mellett a dolgozó, a szocialista Magyarországért dolgozó ember még nagyobb, még fontosabb helyet kapjon.

Kiss Aurél

1976/2

TARTALOM

3 Szalánczay György: A ma iskolája és a jövő társadalma

4 Tamás Pál: Az ifjúság társadalmi szerepéről

6 Karácsony György: Szabad idő, tanyán

8 Pál József: Színe és visszája
(Beszélgetés három Madách-ösztöndíjjal)

11 Kurucz Gyula: Négy negyed

13 Hann Ferenc: Kísérlet a „Becsületes eklektika” című értekezés gondolati alapvetésére

14 Kurucz Gyula: A fennsík

17 Banos János: Őszi rózsák ideje ódalog

18 Tamás István: Kovácsműhelyek. Csósz, Istenvert

18 Szepesi József: Valahol várnak engem

19 Béri Géza: Gordonka, üstdob és cintányér

20 Veress Miklós: Macskaszemben

21 Bódi Tóth Elemér: Én földemen, Vainämöinen

21 Lakos György: Márti, a magánakvaló

23 Szabó Károly: Hogyan él a palóc nyelvjárás ma?

25 VIII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc (Bán András)

26 Salgótarjáni III. Zománcművészeti Biennálé (P. Szücs Julianna)

27 XI. Irodalmi Színpadi Napok (Sulyok László)

29 Gerelyes Endre: Tigris (Csongrády Béla)

30 Bárdosi Németh János: A lélek lángjai (Paku Imre)

A borítokon és belső oldalakon Kondor Béla emlékkiállítási anyagából válogatás; 8. old. Hibó Tamás, 9. old. Szujó Zoltán, 10. old. Földi Péter 25. old. Valkó László, 26. old. Maurer Dóra munkája. (Fotó: Gugi László)

PALÖCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDÉSUGYI OSZTÁLYANAK LAPJA

Felelős szerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14-13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest (közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-961 62 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

INDEX: 25.925

76.3782 N. m. Ny. St. 1700 db.